

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: החזקת תורה

פרשת וישלח

בס"ד | גיליון מס' 356

איך עגלה קטנה בנתה את ישיבת פוניבז' המעטירה?

ייגע בכף ירכו (ל"ב, כ"ו)

קרב ובא יום אורנו - כך עשיו משנס מותניו למלחמה, ועושה הרבה יותר כדי לחבל בזכות להחזיק תורה, להוריד את ערכה חלילה בעיני תורמים אפשריים, להפוך אותה למטרה האחרונה בתור!

אולם יהודי בר דעת, כשהוא רואה שכוחות הרע נאבקים כל כך, מבין שיש לו עסק דווקא עם הדבר החשוב ביותר, עם מה שמחזיק את העולם ונותן לכולנו חיים, ביטחון, בריאות, ברכה ושפע. דווקא לכן, הואיל והמלחמה מתעצמת והולכת, האיום על החזקת התורה הולך וגובר, הקשיים של מנהלי הכוללים גדלים וכבדים מתמיד - זה הזמן לתפוס את הנשק בידיים ולהילחם בשרו של עשיו, להתמסר כולל לב ובמאמץ כביר למען החזקת התורה באהבה!

מאויבי יתחכמי מצוותיך! - אם שרו של עשיו מבין את העוצמה הטמונה בהחזקת התורה, והוא מוכן להתפשר על כל הצלחה יהודית אחרת, ובלבד שיוכל לפגוע ולחבל בלומדי התורה, זה הזמן לגזול את החנית מידו של עשיו, ולהתייצב בכוחות מחודשים ובעוז ותעצומות לימין התורה, להחזיק את לומדיה, להרבות את ספסלי בית המדרש, להיאבק בשרו של עשיו במלוא העוצמה ולהילחם - עד כדי מסירת נפש - כדי להחזיק את עולם התורה!

כל אחד יכול, כל אחד ממש. מי שביכולתו לתת סכומים כבירים - ברוך הוא מפי עליון, אשריו ואשרי חלקו. גם מי שאין ביכולתו לתת סכומים נכבדים, עדיין יכול להיות שותף, בתרומה בהוראת תרומת קבע למוסד תורני, בהחזקת אברך ככולל, במימון שיעור לקובעי עתים. וגם מי שאינו יכול לתמוך כלכלית בכלל - תמיד הוא יכול לסייע לגייס כסף, להתאמץ למען המטרה, ואפילו לתמוך במחזיקי התורה במילות עידוד ותמיכה נחוצות!

אחים יקרים, זה הקרב שלנו בימים אלו, אנו בשולי המלחמה טרם עלות שחר הגאולה. בל נפקיד את זירת הקרב לשרו של עשיו, בל ניתן לכוחות הרע לחולל נזק להחזקת עולם התורה. כולנו יחדיו נתייצב בעוז לימין ממלכות התורה, ניתן בכל לב להחזקת התורה, ובכך נהיה שותפים בקיום העולם בזכות קיום התורה, ובברכת התורה 'עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר' - באושר אינסופי לנו ולדורותינו, בבריאות ובנחת, בברכה ובהצלחה!

המכונה שחזרה לחיים!

היה זה לפני חג הפסח תשפ"א, עת הנגיף המסוכן היכה במלוא עוזו, ובפרט בחו"ל. אחד מראשי הכוללים הנודעים בארה"ק חישב את סכום המילגות שעליו להעביר ללומדי הכולל, ואף ביקש להוסיף סכום נכבד לסייע בהוצאות החג המרובות. לפיכך, פנה אל אחד מתורמי הקבועים, יהודי אמיד המתגורר בחו"ל, וביקש ממנו לסייע בתרומה הגונה.

כל בר דעת יודע היטב, שהעולם כולו חי וקיים אך ורק בזכות התורה ולומדיה. על הפסוק הראשון בתורה, 'בראשית ברא אלוקים, מאירים חז"ל 'בשביל התורה ובשביל ישראל שנקראו ראשית', כי העולם כולו נברא רק כדי שיהודים יעסקו בתורה, ובכך הם מחזיקים את העולם וגם מביאים אליו שפע וברכה. הרי כולנו יודעים שהתורה היא חיינו ואורך ימינו, ובלעדיה - אין לנו זכות קיום בכלל!

לפיכך, ההסתברות אומרת שהדבר המושקע והמתקצב ביותר - יהיה לימוד התורה. כשם שבדרך כלל תקציב הביטחון המבסס את עצם קיומה של מדינה, הוא התקציב הגבוה ביותר מתוך שלל התקציבים של מדינה חפצת חיים, שהרי ראשיה ויועציה יודעים שבלי ביטחון - כל המדינה תקרוס מול עיניהם, ובשל כך יש להשקיע בו הון תועפות, כך היינו אמורים לראות שכל אדם משקיע הון כדי לזכות להחזיק תורה, וכל בר דעת תורם ככל יכולתו ויותר למען לומדי התורה.

למרבה הצער, ולמרות שאנו עדים למחזות מרגשים של החזקת תורה בקנה מידה נרחב, עדיין לא זכינו להגיע לכך שכולם מבינים ומסכימים שהחזקת התורה היא הדבר המתקצב ביותר. אנשים מבזבזים הון תועפות על תחביבים, על שטויות, על מילוי תאוות מגושמות ואולי גם על מטרות טובות כאלה ואחרות, אבל עבור החזקת תורה - קשה להשיג כסף. שאלו נא כל ראש כולל או ראש ישיבה, ותשמעו ממנו כמה המשימה מורכבת, כמה זה לא קל...

יש כאן משהו לא הגיוני בעליל, שמחייב דיון והסבר: איך יתכן שדווקא הדבר הכי חשוב, זה שמבסס את העולם, זה שמעניק לנו הגנה, זה שחיינו תלויים בו - הפך לבן חורג המתחנן על קיומו?! איך יתכן שאפילו יהודים שתורמים סכומים נכבדים למטרות טובות - מתקשים לעתים לתמוך בהחזקת התורה?! איך זה הגיוני שיהודים שאינם יראי ה' כראוי, הדבר שהכי מרגיז אותם - הוא התמיכה בעמלי התורה?! למה החזקת התורה אינה זוכה למעמד הראוי לה?!

השאלות הללו זוכות למענה בפרשת השבוע. לאחר המאבק בין יעקב לשרו של עשיו, כתוב בפסוק 'ירא כי לא יכול לו, וייגע בכף ירכו, ותקע כף ירך יעקב'. הקרב ההוא לא היה קרב היסטורי בלבד, אלא מלחמה בעלת השפעה עתידית, בין כוחות הטוב אותם מייצג יעקב, לבין כוחות הרע - ששרו של עשיו לוחם למענם.

ואז, שרו של עשיו הוכרע, הוא לא הצליח לפגוע בעתיד העם היהודי, חוץ מבדבר אחד: 'ותקע כף ירך יעקב'. הוא פגע בירך, במה שמחזיק את הגוף יציב ואיתן. הזוהר הקדוש מגלה במשמעות הדברים, כי שרו של עשיו הצליח לפגוע בהחזקת התורה, במה שמחזיק את העולם היהודי מאז ומעולם. כאן הוא הצליח להפריע, בזה הצליח להרוס!

ועל זה דרוש דרש החפץ חיים' בספרו בפרשתנו, כי בפסוק מתואר שהקרב התחולל עד עלות השחר, כלומר - שכלל שהאור הלך והתקרב, כך מלחמתו של עשיו הלכה והתעצמה. כלומר, ככל שאנו מתקרבים לגאולה השלימה בקרוב, ככל שאנו יודעים כי

מהו הסכום הנכון?

אל בית הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א בבני ברק, הגיע יהודי אמיד מחו"ל, וסיפר לרב כי הוא נשוי זה עשור, אולם טרם זכה לילדים. את צערו וכאבו לא ניתן לתאר, אמנם זכה בהצלחה כלכלית מרשימה, בריאותו טובה, הכל כאילו בסדר - אך בשרות הילדים ממנו והלאה. מה הוא יכול לעשות?!

הרב השיבו על אתר: במדרש רבה במדבר פי"ד, מגלים לנו חז"ל כי אף פעם לא יכול אדם להקדים את ה'. הן מי שתורם כסף - תורם מכסף שה' נתן לו, אז ה' כבר הקדים אותו... זולת אדם אחד: מי שאין לו בנים ומממן את שכר הלימוד של ילדים אחרים - הרי הוא משלם שכר לימוד עבור ילדים לפני שזכה בהם, והוא היחיד שהצליח להקדים את ה' - כביכול. לפיכך, הורה לו הרב, מומלץ כי יתמוך בשכר הלימוד של ילדים עניים, והדבר יהיה לו כסגולה לממן שכר לימוד לילדים משלו...

האיש אכן עשה כך, וכעבור שנה - זכה לחבוק בן זכר. בהתרגשות אין קץ חבק את התינוק, שידע שזכה בו רק בזכות החזקת תורה של ילדים עניים. ביום מן הימים פגש חבר שהתמודד עם אותה בעיה, וסיפר לו על הישועה המופתית בה זכה, כשהוא מציע לו לעשות כמעשהו...

אותו חבר פנה אף הוא אל הרב קניבסקי, ושאל אם לעשות כן, וכמה כסף להשקיע בסגולה הזו... הרב השיב לו לתת כמניין 'תינוק' = 566, והלה שב ושאל אם הכוונה לדולר או לשקל, לתרומת קבע או חד פעמית... על כך השיבו הרב קניבסקי: 'אני לא אומר לך, אני אומר לך רק דבר אחד: ככל שתיתן יותר - תהיה לך יותר ברכה!'

הסיפור, שהתפרסם בקו 'אורחות יושר', מאיר לכולנו ומעיר את כולנו במסר אחד נוקב: אין גבול להחזקת תורה, אפשר לתת יותר, אפשר גם פחות. מה שבטוח - ככל שנותנים יותר, כך יש יותר ברכה!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטובל לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה הי"ד רזונברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקה"ש בשנת הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת
זקני המחנה הגדול רבות בשנים
רבי משה בן רבי דב הלוי זצ"ל טורק
נלב"ע י"ח כסלו תשפ"א

לעילוי נשמת
ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (ארא"ל)
ת.נ.צ.ב.ה.

אלא שכבר בראשית השיחה, הרגיש ראש הכולל כי התורם אינו במיטבו, וכי הוא שרוי בצער ובמתח. הלה אכן סיפר, כיכמה מחבריו הטובים נפטרו בעקבות הגניף, העסקים נפגעו במידה רבה, ועל כולנה - אחת המכונות היקרות באחד ממפעליו שבקה חיים. הוא חש שהעולם סוגר עליו, אין לו כוחות נפש להתחיל לאסוף את השברים...

ראש הכולל שמע בכאב את צערו וצרתו של היהודי הנכבד, עודד וחיזק אותו ככל יכולתו, ולסיום הוסיף ואמר: 'אספר לך סיפור קצר. בשנת תש"ס, חווה שוק ההון בארצות הברית טלטלה כבידה. הבורסה צנחה באחת, אלפי סוחרים אמידים איבדו את כל הונם. ראש הישיבה הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן צ"ל הורה אז לומר לתורמים כי הדברים קל וחומר:

ומה בזמן שהעולם פורח ומשגשג - אין זכות גדולה בברכה ושפע כמו החזקת התורה, על אחת כמה וכמה כשהעולם קורס, הכלכלה מתרסקת, מתח שורר באוויר - בזמנים כאלה חלה חובה וזכות להתאמץ שבעתיים, וגם התורה מחוללת ישועות בכפליים, ומביאה ברכה ושפע. דווקא כשקשה - זה הזמן להתאמץ ביתר שאת ועזו, להילחם ולא לוותר על הזכות להחזיק תורה, כי רק התורה יכולה לסייע!

ראש הכולל סיים לומר את הציטוט מדברי הרב שטיינמן, ורק ביקש מהנדיב לשקול שוב את החלטתו. הלה הביט להשיב תוך כמה שעות, ואכן - כעבור מספר שעות התקשר אל ראש הכולל, ובשורה בפיו: 'תשמע, כשסיימנו לשוחח, נכנסתי לישיבת עבודה עם צוות המפעל שבו שוכנת המכונה היקרה שבקה חיים. הם אמרו כי כמה בעלי מקצוע שבדקו הסבירו שהמכונה מושבתת לחלוטין, נדרשת השקעת ענק לרכישת מכונה חדשה, וכמובן - שהדבר הלחיץ אותי מאוד.

ביקשתי מאנשי הצוות להזמין איש מקצוע נוסף, ולבחון היטב האם ניתן להשיקע רק כמה אלפי דולר בתיקונה, ובכך לאפשר לה לפעול עוד כמה שנים. הם אמרו שכבר בדקו את האפשרות הזו, והסתבר שהתשובה שלילית. אולם בלבי אמרתי לעצמי, שכדי להזמין בדיקה נוספת, ואני מבטיח שאם יתברר שניתן 'להציל' את המכונה - אני תורם \$10,000 להחזקת התורה!

ולא תאמיני! - ממשיך אותו נדיב ומספר, 'הגיעה חברה מומחית, בחנה ובדקה את המכונה על כרעיה ועל קרבה, והנפיקה חוות דעת מקצועית לפיה בהשקעה פטוטה יחסית ניתן לתקן אותה. פשוט ראיתי במו עיניי שמוגיעים לך ביושר עשרת אלפים דולר, בזכות החזקת התורה!' - אמר הנדיב, ובישר לראש הכולל כי ההעברה כבר בוצעה...

ככל הסיפור הזה מספר הרב גנוט שליט"א, בעדות אישית מפי ראש הכולל, שמקורה בעדות מטלטלת מתוך חדר הדיונים במפעל, המעידה על הכח של החזקת התורה. הנה כי כן, רגע הקבלה לתמוך בהחזקת התורה חולל ישועה, החלטה שהצילה מכונה תקולה בתיקון קל, תחת השקעת ענק במכונה חדשה...

כי החזקת התורה היא מפתח, מפתח רב עוצמה. ואדרבה, ככל שהמשימה קשה יותר, ככל שהחזקת התורה דורשת מסירות רבה יותר - כך היא פותחת יותר שערי שפע וברכה, שערי ישועה ושמחה. אחים יקרים, זה הזמן לאמץ את לומדי התורה אל ליבנו, לתמוך ככל יכולתנו בתורה ובלומדיה, אם בתרומה כספית נכבדה, אם בשותפות קבע איכותית, אם בסיוע למחזיקי התורה. התורה נותנת חיים לעושיה, ומעניקה שפע עצום למחזיקיה!

מעגלה קטנה לשיק גדול...

הסיפור המפעים הבא לוקח אותנו עשרות שנים לאחור, אל מקום רחוק יחסית - העיר יוהנסבורג שבדרום אפריקה. באחד הימים נערך במקום 'דינר' עבור ישיבת פוניבז', בהשתתפות מייסד וראש הישיבה הנערץ, הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל. אל ה'דינר' עלו ובאו רבים מהיהודים המקומיים, אשר כל אחד מהם הותיר סכום נאה במעטפת ההתרמה.

למחרת היום ישב הרב כהנמן לפתוח את המעטפות שהצטברו, ולפתע עיניו התעגלו בתדהמה, ומכל הנוכחים סביבו פרצה זעקת הלם. במעטפה אחת, פשוטה למראה, היה שיק עליו נרשם סכום עתק. בעל השיק לא היה מוכר, והכל התפלאו לדעת מיהו התורם האלמוני, שבהפתעה גמורה, ללא כל בקשה מיוחדת, תרם סכום כה נכבד בבת אחת.

הרב כהנמן ביקש לפגוש את האיש כדי להודות לו על התרומה החריגה בגודלה, ומה עוד - שאם אדם תורם סכום כזה, יתכן שיש לו פוטנציאל להפוך לתורם קבוע בסכומים נכבדים. לפיכך ביקש לברר את הכתובת, והסתבר שהאיש גר בעיר נידחת בקצה המדינה, מרחק שמונה שעות נסיעה ברכבת מיוהנסבורג. אולם הרב כהנמן התעקש ויצא לדרך...

בירוד מהרכבת, נכנס למונית מקומית, והציג בפניה את הכתובת. הוא הביט סביבו, ונפעם לגלות כי הוא נוסע במרחבי העיר הגדולה, וממנה יוצא לשכונה קטנה בפרבריה. גם כאן עדיין לא הגיעו לכתובת, והנהג המשיך אל שולי השוליים של השכונה שבפאתי העיר, עד שהגיע לבקתה קטנה ומטה ליפול, והכריז כי זו הכתובת המבוקשת.

הדבר היה לפלא, שכן לא סביר להניח שאדם כה עשיר מתגורר בחור נידח, בבקתה קטנה, בחורבה שספק אם ראוי למגורים. הנהג עמד על דעתו כי זו הכתובת, והרב כהנמן ומלווי ירדו מהמונית ונכנסו בשערי החצר המוזנחת. כשהבחין בכמה ילדים לבושים בלויי סחבות שהסתובבו בחצר בין התרגולים - כבר היה בטוח שהוא טועה לחלוטין, אלא שאז שמע את בעל הבית קורא לו: 'או, ברוכים הבאים ראש ישיבת פוניבז'!

הרב כהנמן קרב אליו, ודרש בשלומו תוך שהוא מודה לו על התרומה. 'הערכת י שבוודאי תבואו' - אמר האיש, 'אף שאינני רואה סיכוי שאוכל לתרום לכם שנית בהווה או בעתיד. ובכל זאת נתתי...'

הרב כהנמן התקשה לכבוש את תמיחהו, וגם מלווי היו מופתעים ונדהמים. מי האיש? למה נתן שיק כזה? האם הוא עני כפי שהוא חי, או עשיר כפי השיקים שהוא תורם? מדוע לא יתן שיק כזה שוב?! - מה קורה פה בכלל?!

ואז האיש סיפר את סיפור חייו: הוא גדל בליטא, בעיירה הסמוכה לפוניבז'. אביו נפטר עליו בילדותו, אמו נותרה עם שמונה יתומים, לבדה. לא היה למשפחה כל רכוש, אולם האם חפצה שבניה ילמדו אצל המלמד. לפיכך, בני המשפחה חסכו מפת לחמם כמה פרוטות מדי יום, עד שרכשו עגלה קטנה וצעירה. 'אנחנו נגדל אותה עד שתיתן חלב, ואת החלב נמכור. בדמי הרווח - נוכל לשכור עבורכם מלמד, למען תזכו ללמוד תורה!' - אמרה האם בעיניים נוצצות מהתרגשות.

שוב חסכו בני המשפחה מפייהם, חצאי פרוטות לחם דלות ניתנו לעגלה הקטנה, על מנת שתאכל ותתחזק, עד שתיתן חלב. יום ועוד יום חולף, וכנראה התזונה הדלה לא הספיקה. העגלה נותרה קטנה וכחושה, ולא נראה כל סימן שהיא עתידה לתת חלב. האם האלמנה חפצה שבניה יעסקו בתורה, ולפיכך שכרה להם מלמד, באומרה כי תיכף תתחיל העגלה לתת חלב - ואז תשלם את שכרו.

עבר חודש, וחלב אין. המלמד תבע את שכרו, והאם הביטה בעגלה הקטנה והמאכזבת, כשדמעות בעיניה. היא בנתה תוכנית לתלפיות, אולם העגלה אינה משתפת פעולה... היא ביקשה מהמלמד אורך רוח של חודש נוסף, וכשגם החודש הנוסף הסתיים ולא היתה טיפת חלב או פרוטה בודדת מהנכסות מכירת החלב שאיננו - הודיע המלמד על פרישה...

כששמעה זאת האלמנה, פרצו מעיניה נחילים של דמעות. הן כמה התמסרה למען המטרה העילאית, כמה חפצה וחשקה שבניה יעסקו בתורה. המלמד היה עיקש בדעתו, גם לו יש משפחה לפרנס, הוא לא יכול ללמד בהתנדבות... האם מביטה על ילדיה ועל העגלה לסירוגין, ואז, בעיניים לחות ונרגשות, מכריזה: 'אתה יודע מה? - קח את העגלה במתנה, תלמד את הילדים כמה חודשים, כשווי העגלה שקיבלת!...' - - -

ובאומרה זאת, נטלה האלמנה האומללה את הנכס היחיד שהיה בחייה, את העגלה הקטנה והמושקעת שתלתה בה כה הרבה תקוות - והעניקה אותה למלמד המומם, שהתרצה על אתר - הן בכך קיבל את שכרו אף לכמה חודשים קדימה...

'חלפו מאז הרבה שנים', סיים היהודי וקולו נסדק בהתרגשות, 'זכר המאורע ההוא לא נשכח ממני. אני רואה לנגד עיני את העגלה הקטנה שאמא השקיעה בה את כל שהיה לה, כיצד היא עוברת בשמחה לידי המלמד כדי לוודא את המשך לימוד התורה מדור לדור... כששמעתי שכבוד הרב מגיע לכאן לאסוף כסף, כדי להעמיד את התורה מחדש בארץ ישראל - מכרתי את מה שהיה לי, ונסעתי 8 שעות הלך וחזור כדי לתת את כל כספי למען העמדת התורה מחדש!

לפיכך אמרתי, שאינני רואה סיכוי שאתרום תרומות נוספות. הן אני חי בעוני ובדלות, את המעט שהיה לי מכרתי, ואת התמורה שהצטברה לכדי סכום נכבד - כבר תרמתי את כולה לישיבה. אני רואה בכך זכות להמשיך מסורת בית אמא, ולתת את הכל - כל מה שיש לי - להחזקת התורה ולהעברתה הלאה לדור הבא...'

הרב כהנמן התרגש, ושנים מאוחר יותר סיפר את הסיפור, כשעיניו לחות מדמעות. מפיו נכתב הסיפור בספר 'מידות והנהגות טובות', והמסר שבו מטלטל את הלב:

אחים יקרים, אין לנו זכות גדולה כהחזקת התורה, כנדיבות לב למסירת התורה מדור לדור. זו זכות שאין דומה לה! הבה נלמד מהאלמנה ובנה שנהגו באותו אופן - ונתנו את כל הונם למען התורה, זו זכות שכדאי להשריש גם בדור הבא, ולחנך את ילדינו להחזיק את התורה, לתמוך בה בעז ובתעצומות.

אחים יקרים, הבה נשנס מותנינו לתמוך בתורה, לתת למענה את כל מה שנוכל ויותר. הבה נתאמץ באמת כדי לזכות בזכות החזקת התורה, תוך כדי שאנו מקפידים להנחיל את הערך הנכבד הזה גם לדור הבא. וככל שזוכה להחזיק את התורה ולתמוך בה כראוי - כך נזכה להבטחה האלוקית 'כי לא תישכח מפי זרעו', ויהיו זרעו וזרעו זרעו תלמידי חכמים וחסידים, כולם יודעי שמו יתברך ולומדי תורתו באהבה!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס